

A 2022-es THE Fenntartható fejlődési célok (SDG) egyetemi rangsor módszertana¹

Sasvári Péter²

Link: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.32943.20643>

Bevezetés

Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) által közzétett, a Fenntartható fejlődési célok (Sustainable Development Goals, SDGs) eléréséről szóló 2021-es jelentés szerint egyre több ország és közösség ismeri fel annak a szükségét, hogy felerősítse erőfeszítéseit a Fenntartható fejlődési célok (SDG-k) elérése érdekében amellet, hogy figyelembe veszi az új koronavírus járvány által okozott veszteségeket világszerte.

A világ vezetői 2015 szeptemberében New York-ban egy történelmi ENSZ-csúcstalálkozón elkötelezték magukat amellet, hogy véget vetnek a szegénységnek, megküzdjenek a klímaváltozással és harcolnak az igazságtalanság ellen. A 2030-as fenntartható fejlődési keretrendszer egy jobb jövőt kínál bolygónk egészének és emberek milliárdjainak világszerte.

A 193 ország által egyhangúlag elfogadott 17 Fenntartható fejlődési célhoz 169 alcélt társítottak, amihez a mai állás szerint 231 indikátort rendeltek, hogy ezek mutassák az egyes országok, illetve a világ közeledését a meghatározott célokhoz.

A *Times Higher Education* (THE) impakt rangsorok az egyetemek sikerességét mérik világszerte az ENSZ Fenntartható fejlődési célok megvalósításának vonatkozásában. Az alábbiakban elmagyarázzuk, hogyan kapják meg az eredményeket.

A *THE impakt* (Link: <https://www.timeshighereducation.com/impactrankings>) és a *QS Sustainability* (Link: <https://www.topuniversities.com/university-rankings/sustainability-rankings/2023>) rangsorok az egyedüli olyan globális teljesítménytáblázatok, amelyek az ENSZ Fenntartható fejlődési célok alapján értékelik az egyetemeket. Szabályozott mutatók felhasználásával átfogó és kiegyensúlyozott összehasonlítást biztosítanak négy nagy területen: **kutatás, rendelkezés, társadalmi felelősségvállalás és oktatás.**

1. A területek meghatározása

Kutatás: A legnyilvánvalóbb és leghagyományosabb módja annak, hogy egy egyetem hozzájáruljon a Fenntartható fejlődési célok megvalósításához, hogy kutatásokat végez a lényeges témákban.

Rendelkezés: Az egyetemnek jelentős erőforrások felett rendelkeznie, amely alatt nemcsak a fizikai erőforrásokat értjük, hanem az alkalmazottaikat, a karokat és a hallgatókat is. A Fenntartható fejlődési célok megvalósításának egyik kulcstényezője, hogy miként látják el ezt a feladatot.

¹ Az alábbi közlemény a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar gondozásában megjelenő **Államtudományi Hírlevél** Tudományos sarok rovatában jelent meg. A korábbi hírlevelek elérhetőek az alábbi honlapon keresztül: <https://antk.uni-nke.hu/kutatas-tudomanyos-élet/allamtudomanyi-hirlevel/aktualis-szamok>

² Egyetemi docens, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Közzervezési és Infotechnológiai Tanszék, 1083 Budapest, Ludovika tér 2. E-mail: Sasvari.Peter@uni-nke.hu

Társadalmi felelősségvállalás: A felsőoktatásban jelentőséggel bír a helyi; és az egyetemek helyi, regionális, hazai és nemzetközi közösségekkel végzett munkája egy másik kulcsfontosságú módja annak, hogy hatást gyakoroljanak a fenntarthatóságra.

Oktatás: Az oktatás fontos szerepet játszik egyrészt annak biztosításában, hogy elegendő képzett szakember álljon rendelkezésre a Fenntartható fejlődési célok megvalósításához, másrészt pedig ahhoz, hogy az összes végzett hallgató átvegye a fenntarthatóság legfontosabb tanulságait az előttük álló karrierjük során.

2. Mely Fenntartható fejlődési célok tartoznak ide?

Az ENSZ 17 Fenntartható fejlődési célt (SDG 17) fogalmazott meg, és az egyetemek teljesítményét mindegyik vonatkozásában értékelték (az alábbi kategóriákra kattintva megtekinthető a konkrét módszertan):

- SDG 1 – [A szegénység felszámolása](#) (No Poverty)
- SDG 2 – [Az éhezés megszüntetése](#) (Zero Hunger)
- SDG 3 – [Egészség és jóllét](#) (Good Health and Well-being)
- SDG 4 – [Minőségi oktatás](#) (Quality Education)
- SDG 5 – [Nemek közötti egyenlőség](#) (Gender Equality)
- SDG 6 – [Tiszta víz és alapvető köztisztaság](#) (Clean Water and Sanitation)
- SDG 7 – [Megfizethető és tiszta energia](#) (Affordable and Clean Energy)
- SDG 8 – [Tisztességes munka és gazdasági növekedés](#) (Decent Work and Economic Growth)
- SDG 9 – [Ipar, innováció és infrastruktúra](#) (Industry, Innovation and Infrastructure)
- SDG 10 – [Egyenlőtlenségek csökkentése](#) (Reduced Inequality)
- SDG 11 – [Fenntartható városok és közösségek](#) (Sustainable Cities and Communities)
- SDG 12 – [Felelős fogyasztás és termelés](#) (Responsible Consumption and Production)
- SDG 13 – [Fellépés az éghajlatváltozás ellen](#) (Climate Action)
- SDG 14 – [Óceánok és tengerek védelme](#) (Life Below Water)
- SDG 15 – [Szárazföldi ökoszisztémák védelme](#) (Life on Land)
- SDG 16 – [Béke, igazság és erős intézmények](#) (Peace, Justice and Strong Institutions)
- SDG 17 – [Partnerség a célok eléréséért](#) (Partnerships for the Goals)

Az egyetemek annyi Fenntartható fejlődési célra vonatkozóan nyújthatnak be adatokat, amennyire csak tudnak. Minden egyes Fenntartható fejlődési célhoz egy sor mérőszám tartozik, amelyek segítségével értékelik az egyetem teljesítményét az adott Fenntartható fejlődési cél tekintetében.

Minden olyan egyetem, amely adatot szolgáltat az SDG 17 és **legalább három másik Fenntartható fejlődési cél** vonatkozásában, bekerül az általános rangsorba.

Az THE általános rangsor mellett az egyes Fenntartható fejlődési célok eredményeit is közzéteszik 17 különálló táblázatban.

3. Hogyan készül a rangsor?

Egy egyetem végső pontszámát az összesített táblázatban úgy számítják ki, hogy az SDG 17-ben elért pontszámát kombinálják a fennmaradó 16 Fenntartható fejlődési célban elért három legjobb pontszámával. Az SDG 17 a teljes pontszám 22 százalékát teszi ki, míg a többi Fenntartható fejlődési cél egyenként 26 százalékos súlyt képvisel. Ez azt jelenti, hogy a különböző egyetemek a Fenntartható fejlődési célok különböző csoportjai alapján kapnak pontszámot, attól függően, hogy mire összpontosítanak.

Az egyes Fenntartható fejlődési célok pontszámait úgy arányosítják, hogy a teljes számításban az egyes Fenntartható fejlődési célok legmagasabb pontszáma 100, a legalacsonyabb pontszám pedig 0 legyen. Ennek célja az egyes Fenntartható fejlődési célok pontozási tartományában mutatkozó kisebb különbségek kiigazítása, valamint annak biztosítása, hogy az egyetemek egyenlő bánásmódban részesüljenek, függetlenül attól, hogy melyik Fenntartható fejlődési célhoz szolgáltatott adatot. Ezeket az arányosított pontszámokat használják annak meghatározására, hogy egy egyetem mely Fenntartható fejlődési célok tekintetében teljesített a legjobban; nem biztos, hogy ezek azok a Fenntartható fejlődési célok, amelyekben az egyetem a legmagasabb helyezést érte el, vagy amelyekben a nem arányosított pontszámok alapján a legmagasabb pontszámot érte el.

4. Pontozás egy Fenntartható fejlődési célon belül

Az egyes Fenntartható fejlődési célokon belül a mérőszámok három kategóriába sorolhatók.

A **kutatási** mérőszámok az Elsevier által szolgáltatott adatokból származnak. Minden egyes Fenntartható fejlődési célhoz külön lekérdezés készült, amely a mérőszám hatókörét az adott Fenntartható fejlődési cél szempontjából lényeges publikációkra szűkíti. Ezt kiegészítik a mesterséges intelligencia által azonosított további publikációk. A World University Rankingshez (Egyetemi világranglista) hasonlóan a 2016 és 2020 közötti ötéves időszakot veszik alapul. Az egyetlen kivétel a 9. Fenntartható fejlődési cél (SDG 9) keretében végzett kutatásokat idéző, szabadalmakra vonatkozó mérőszám, amely a szabadalmak közzétételének időpontjára vonatkozik, nem pedig magának a kutatásnak az időtartamára. A bibliometriai mérőszámok Fenntartható fejlődési célonként eltérőek, és mindig legalább két bibliometriai mérőszámot használnak.

A **folyamatos** mérőszámok a hatáshoz való hozzájárulást mérik, amely folyamatosan változik egy adott tartományban – például az egészségügyi diplomával rendelkező diplomások száma. Ezeket általában az intézmény méretére normalizálják.

Amikor szakpolitikákra és kezdeményezésekre kérdezzük rá – például a mentorprogramok meglétére –, a mérőszámainkhoz szükséges, hogy az egyetemek **bizonyítékokkal** támasszák alá állításaikat. Ezekben az esetekben értékelik az adatok alátámasztását és azt is, ha azok nyilvánosak. Ezek a mérőszámok általában nem normalizáltak méret alapján.

A bizonyítékokat egy sor kritérium alapján értékelik, és bizonytalanság esetén a döntéseket többszörösen ellenőrzik. A bizonyítékoknak nem kell kimerítőnek lenniük – olyan példákat keresnek, amelyek az érintett intézmények ajánlott eljárásait mutatják.

A THE 2022-es impakt rangsorában 1410 egyetem szerepel a listán 107 országból. A legtöbb intézmény Oroszországból (94 darab), Japánból (76) és Pakisztánból (63) származik. Magyarország esetén 8 egyetem szerepel az általános rangsorban:

- Debreceni Egyetem (401-600 helyezés),
- Eötvös Loránd Tudományegyetem (401-600),
- Szegedi Tudományegyetem (401-600),
- Semmelweis Egyetem (601-800),
- Széchenyi István Egyetem (801-1000),
- Pécsi Tudományegyetem (601-800),
- Eszterházy Károly Katolikus Egyetem (1001+) és
- Soproni Egyetem (1001+).

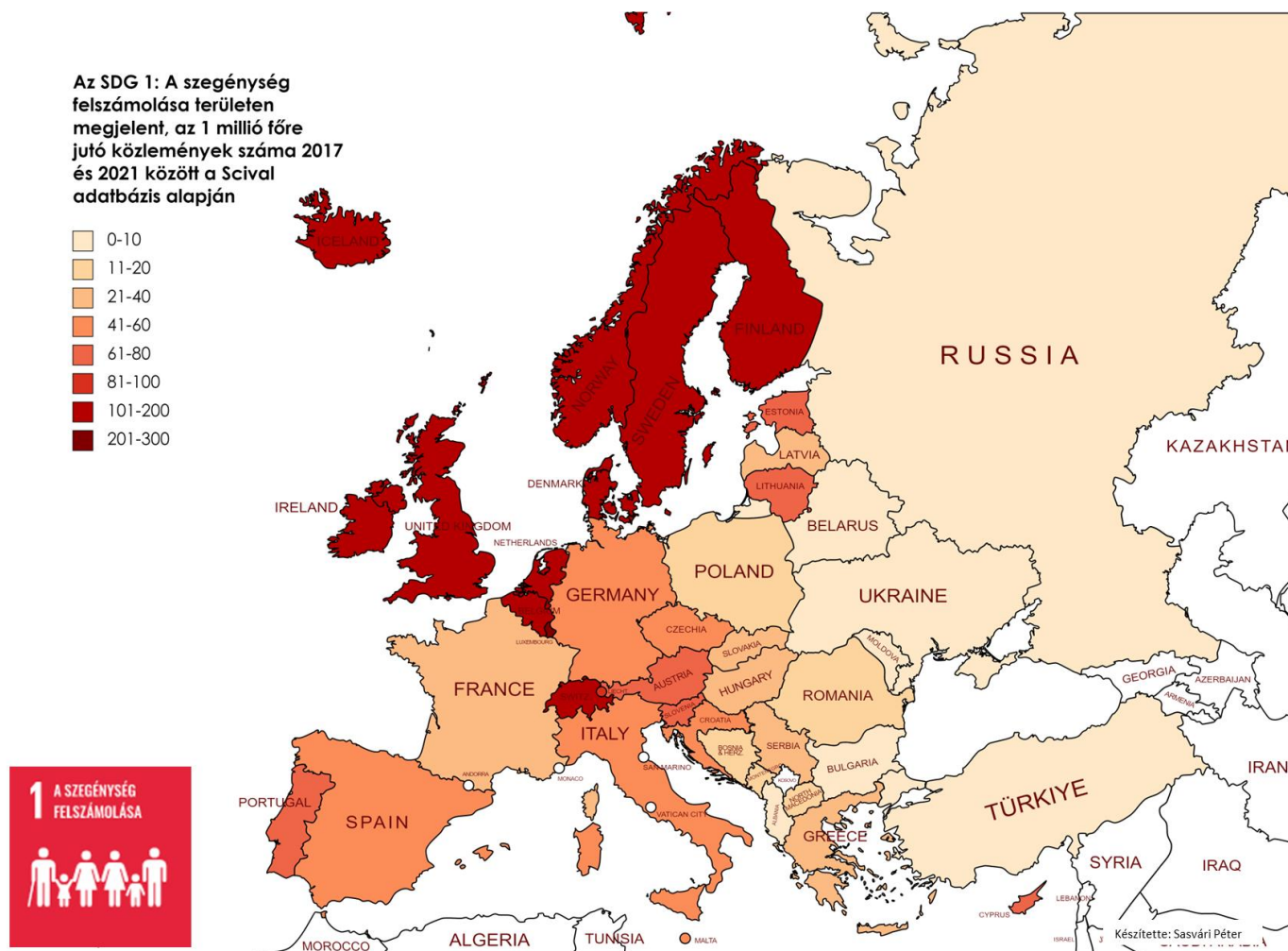
7. Adatgyűjtés

Az intézmények megadják az intézményi adataikat, és hozzájárulnak a rangsorban való felhasználásukhoz. Azokban a ritka esetekben, amikor egy adott adatot nem adnak meg, nulla értéket szerepeltetnek.

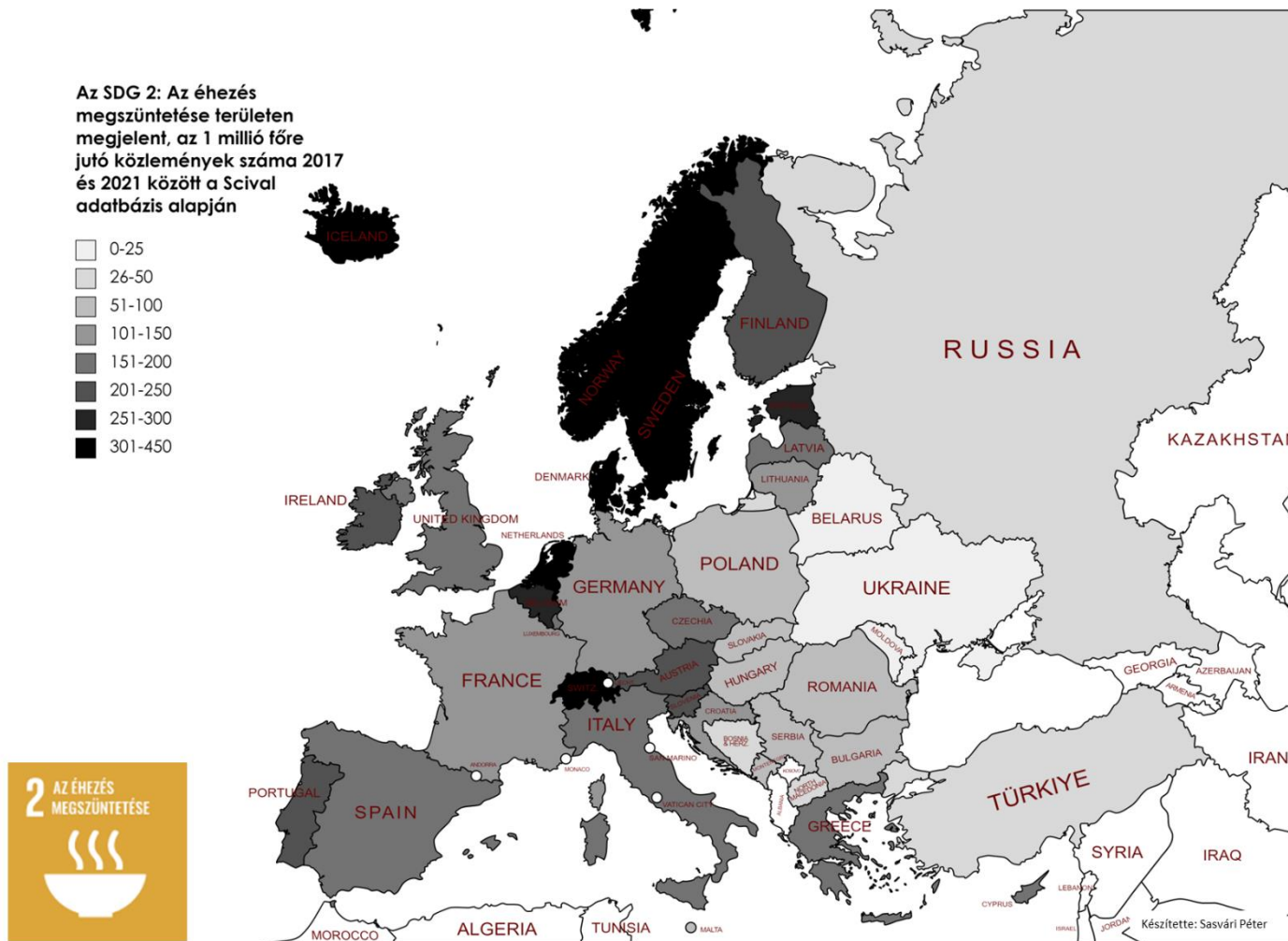
8. Felhasznált irodalom

- [1.] Fenntartható fejlődési célok, <https://www.ksh.hu/sdg>
- [2.] Impact Rankings 2022: methodology, <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/impact-rankings-2022-methodology>
- [3.] The Sustainable Development Goals Report 2021, <https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/>

Melléklet

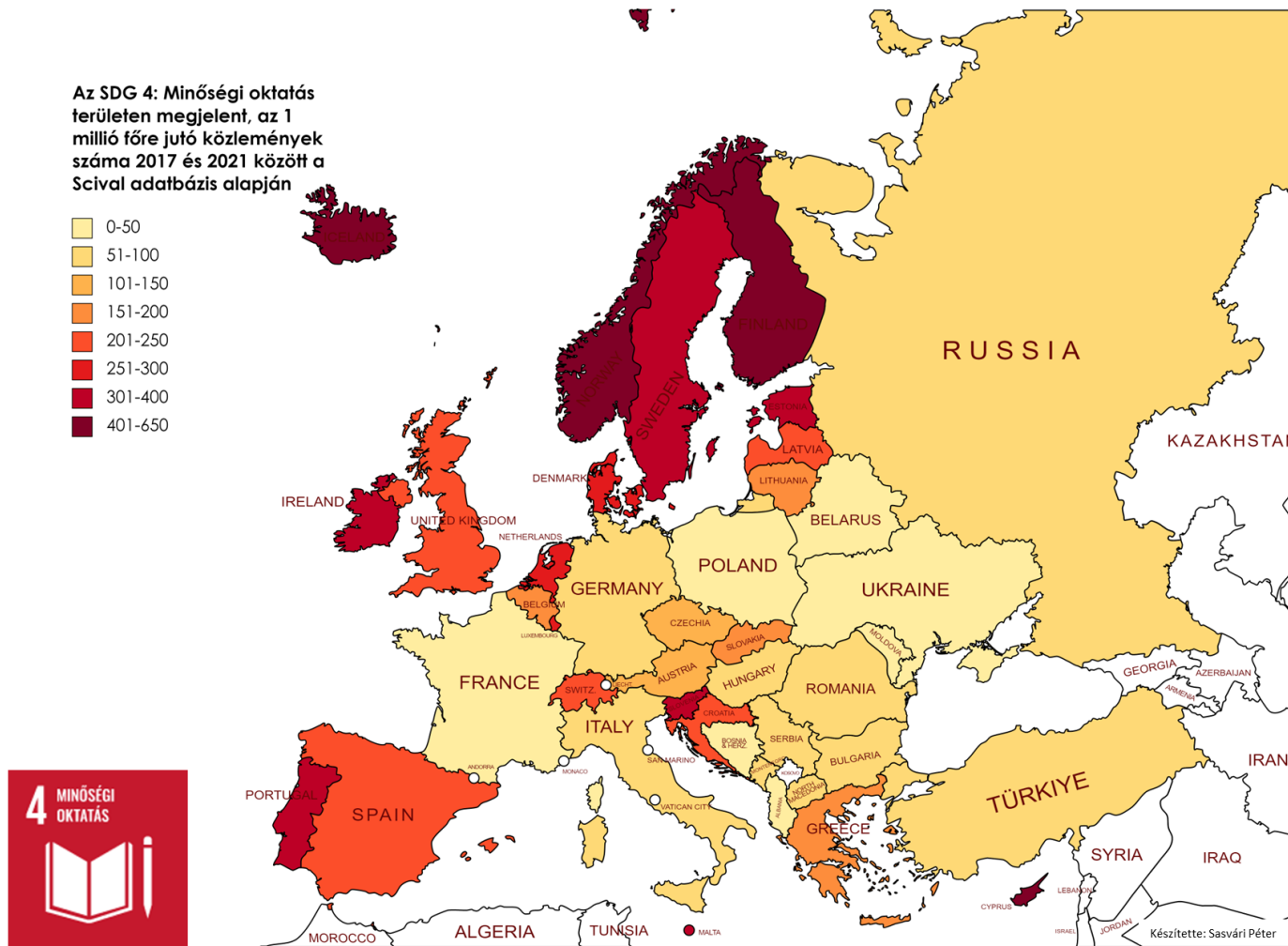
2. ábra: Az **SDG 1: A szegénység felszámolása** területén megjelent közlemények száma országonként csoportosítva 2017 és 2022 között
 Forrás: Saját szerkesztés a Scival adatai alapján

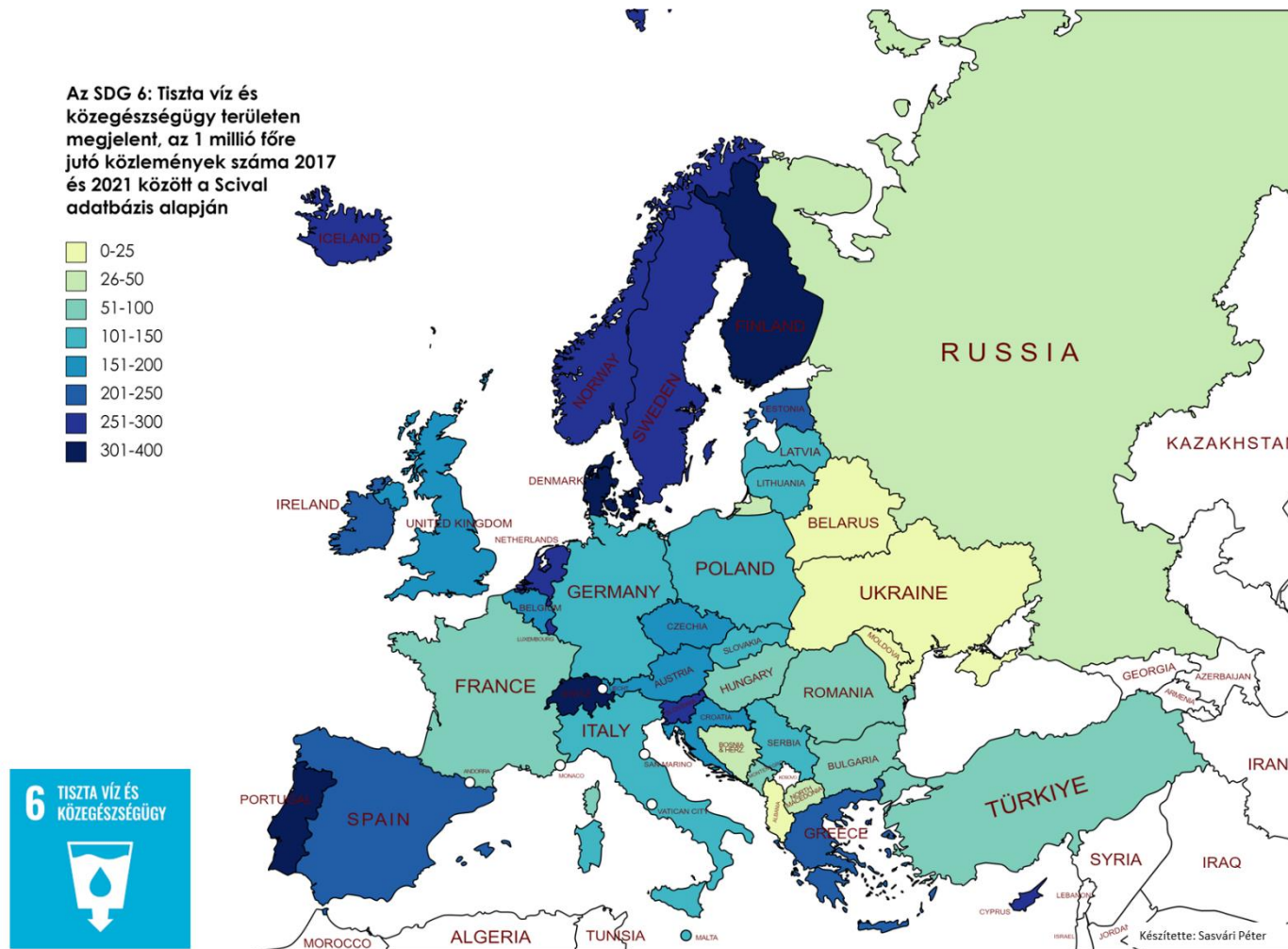
3. ábra: Az **SDG 2: Az éhezés megszüntetése** területén megjelent közlemények száma országonként csoportosítva 2017 és 2022 között
 Forrás: Saját szerkesztés a Scival adatai alapján

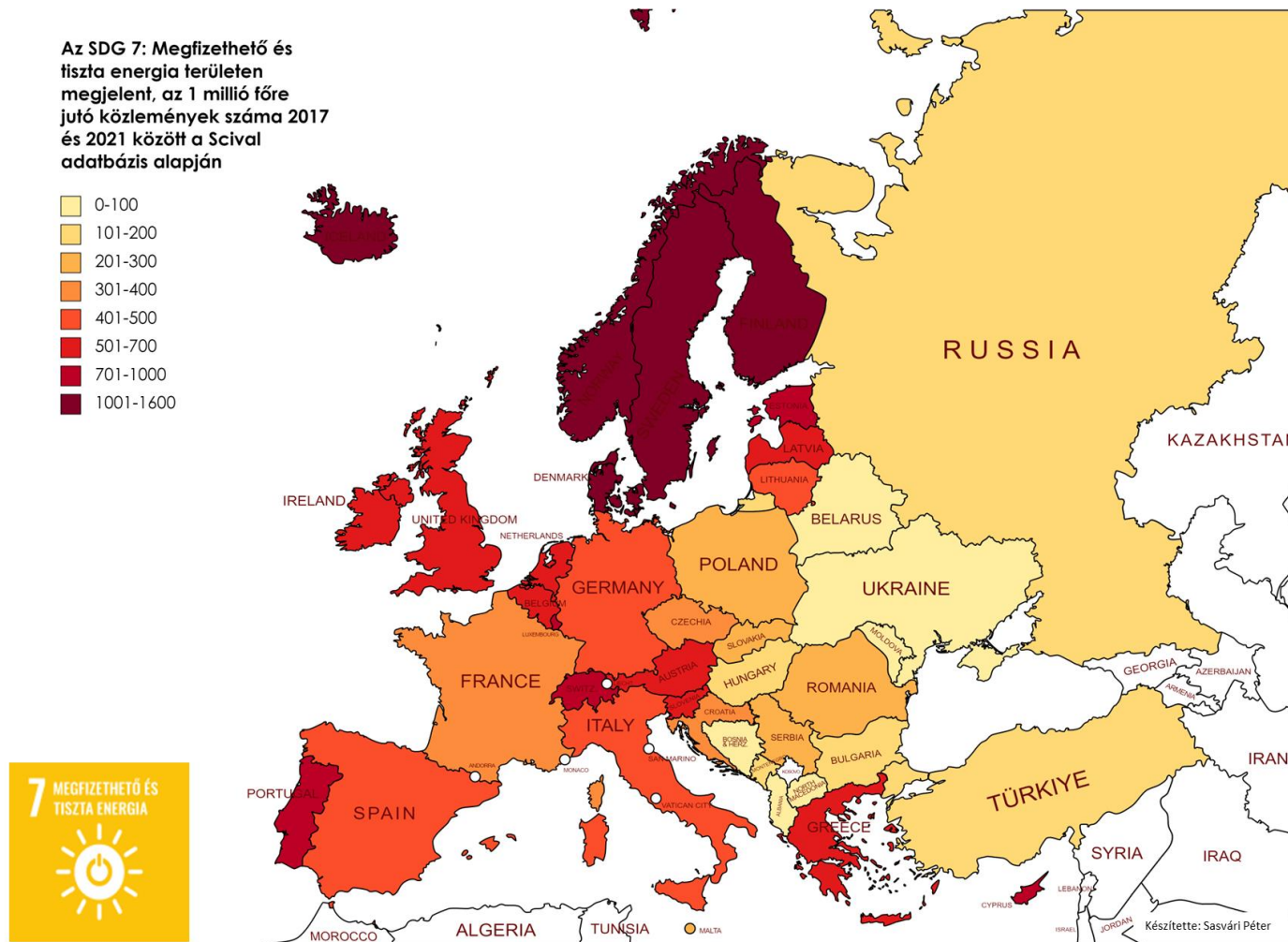
4. ábra: Az **SDG 3: Egészség és jólét** területén megjelent közlemények száma országonként csoportosítva 2017 és 2022 között
 Forrás: Saját szerkesztés a Scival adatai alapján

5. ábra: Az **SDG 4: Minőségi oktatás** területén megjelent közlemények száma országonként csoportosítva 2017 és 2022 között
 Forrás: Saját szerkesztés a Scival adatai alapján

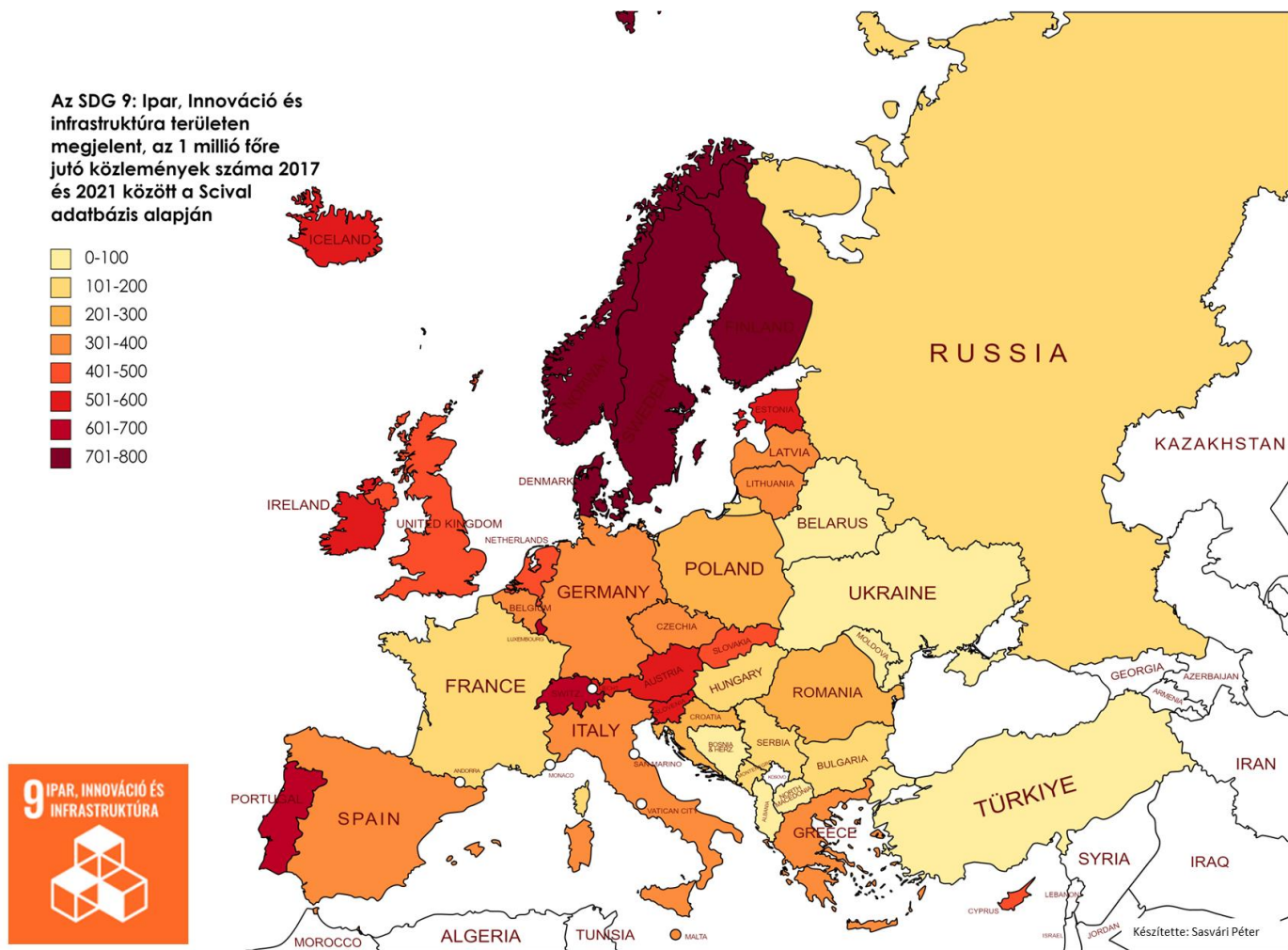
7. ábra: Az SDG 6: Tiszta víz és alapvető köztisztaság területén megjelent közlemények száma országonként csoportosítva 2017 és 2022 között
 Forrás: Saját szerkesztés a Scival adatai alapján

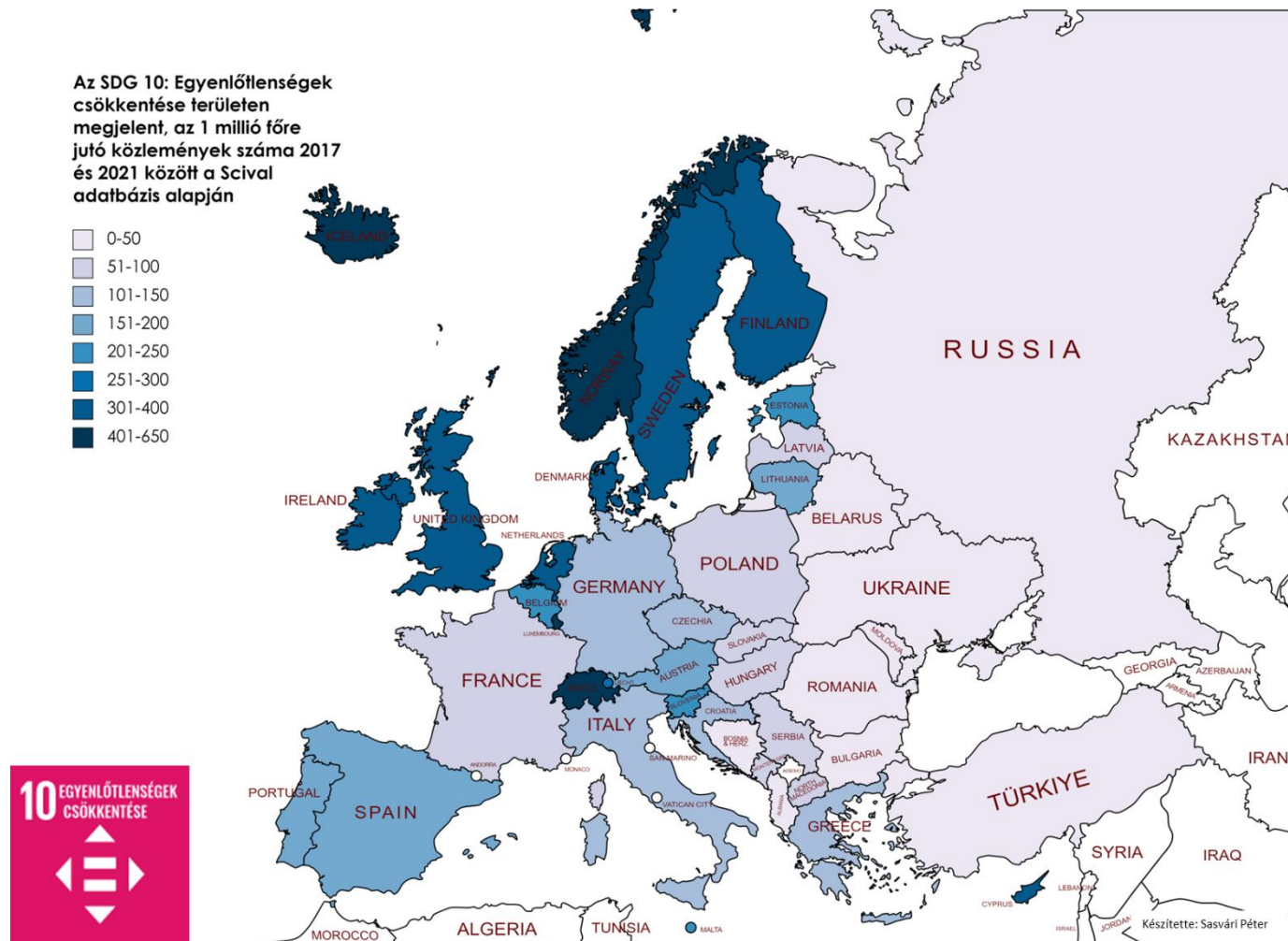
8. ábra: Az **SDG 7: Megfizethető és tiszta energia** területén megjelent közlemények száma országonként csoportosítva 2017 és 2022 között
 Forrás: Saját szerkesztés a Scival adatai alapján

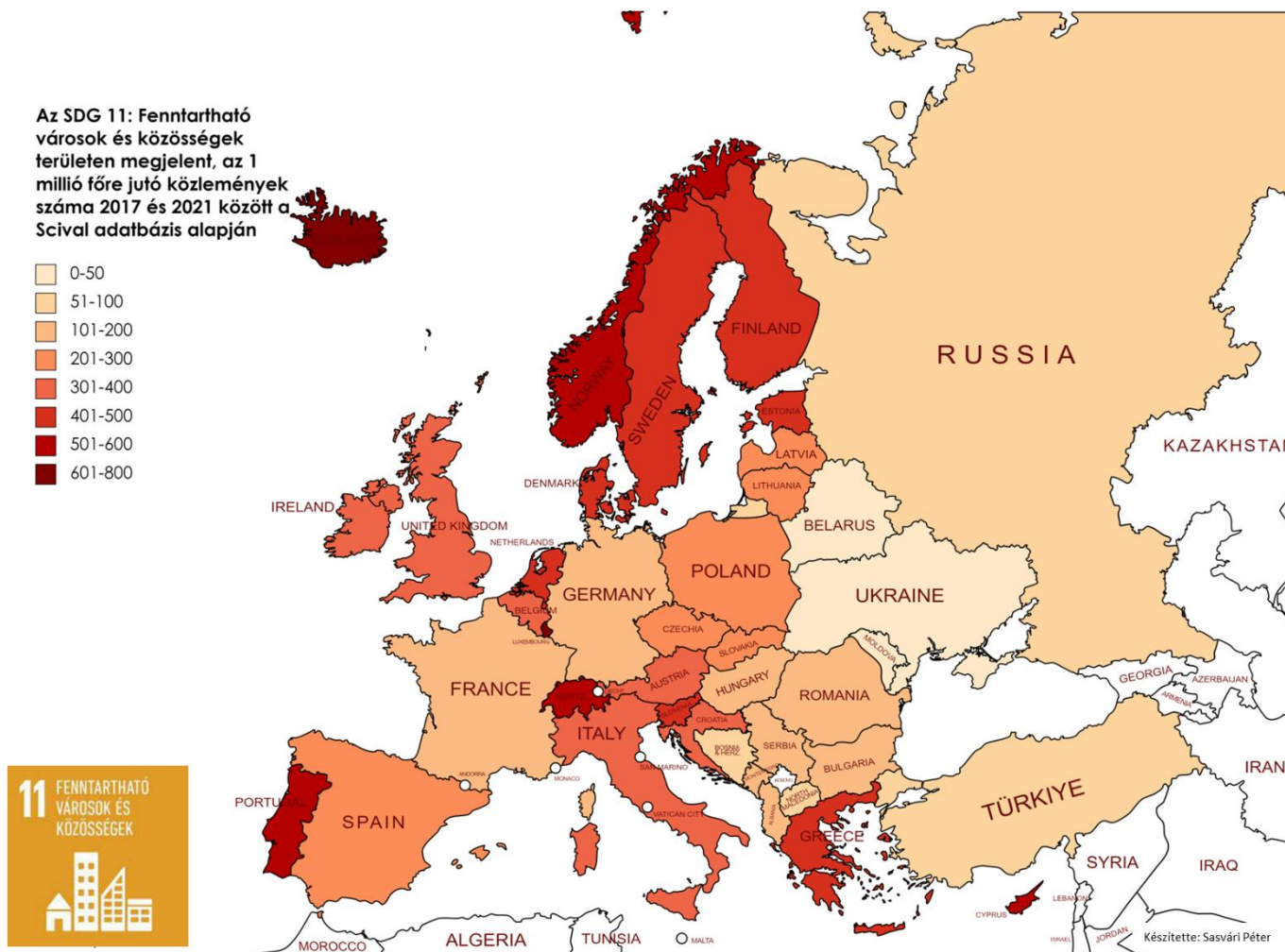
9. ábra: Az **SDG 8: Tisztességes munka és gazdasági növekedés** területén megjelent közlemények száma országonként csoportosítva 2017 és 2022 között
 Forrás: Saját szerkesztés a Scival adatai alapján

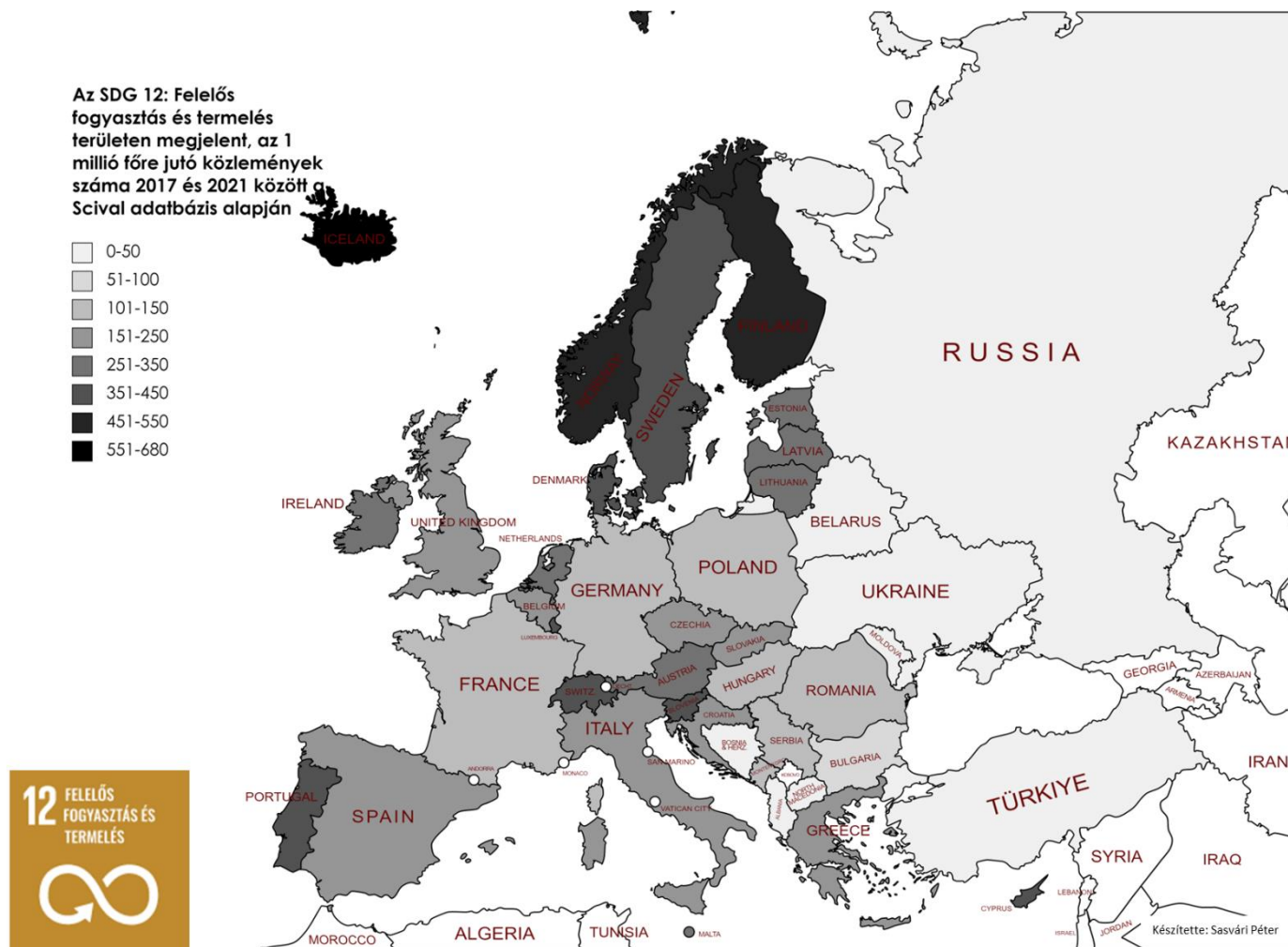
10. ábra: Az SDG 9: Ipar, innováció és infrastruktúra területén megjelent közlemények száma országonként csoportosítva 2017 és 2022 között
 Forrás: Saját szerkesztés a Scival adatai alapján

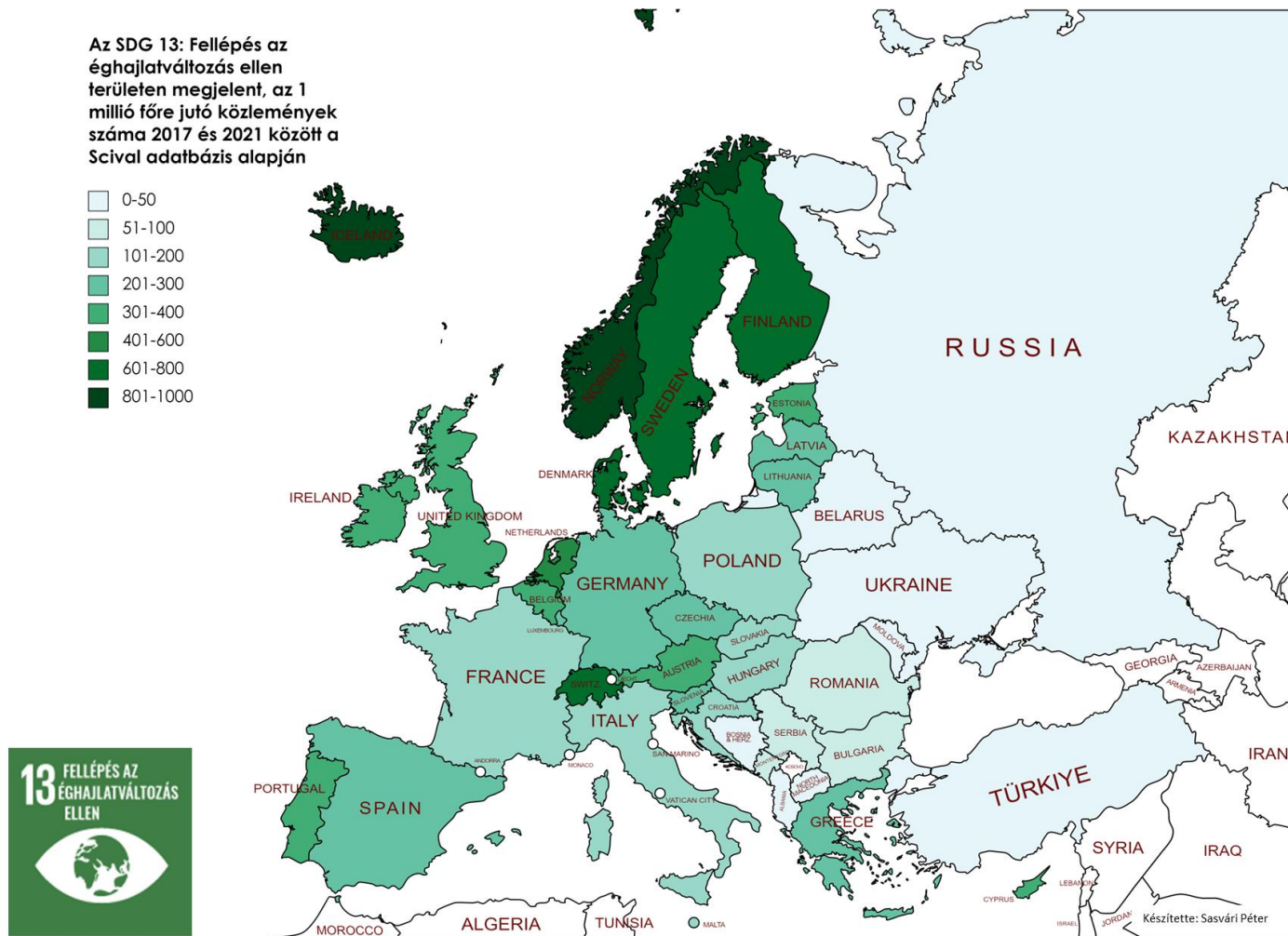
11. ábra: Az **SDG 10: Egyenlőtlenségek csökkentése** területén megjelent közlemények száma országonként csoportosítva 2017 és 2022 között
 Forrás: Saját szerkesztés a Scival adatai alapján

12. ábra: Az **SDG 11: Fenntartható városok és közösségek** területén megjelent közlemények száma országonként csoportosítva 2017 és 2022 között
 Forrás: Saját szerkesztés a Scival adatai alapján

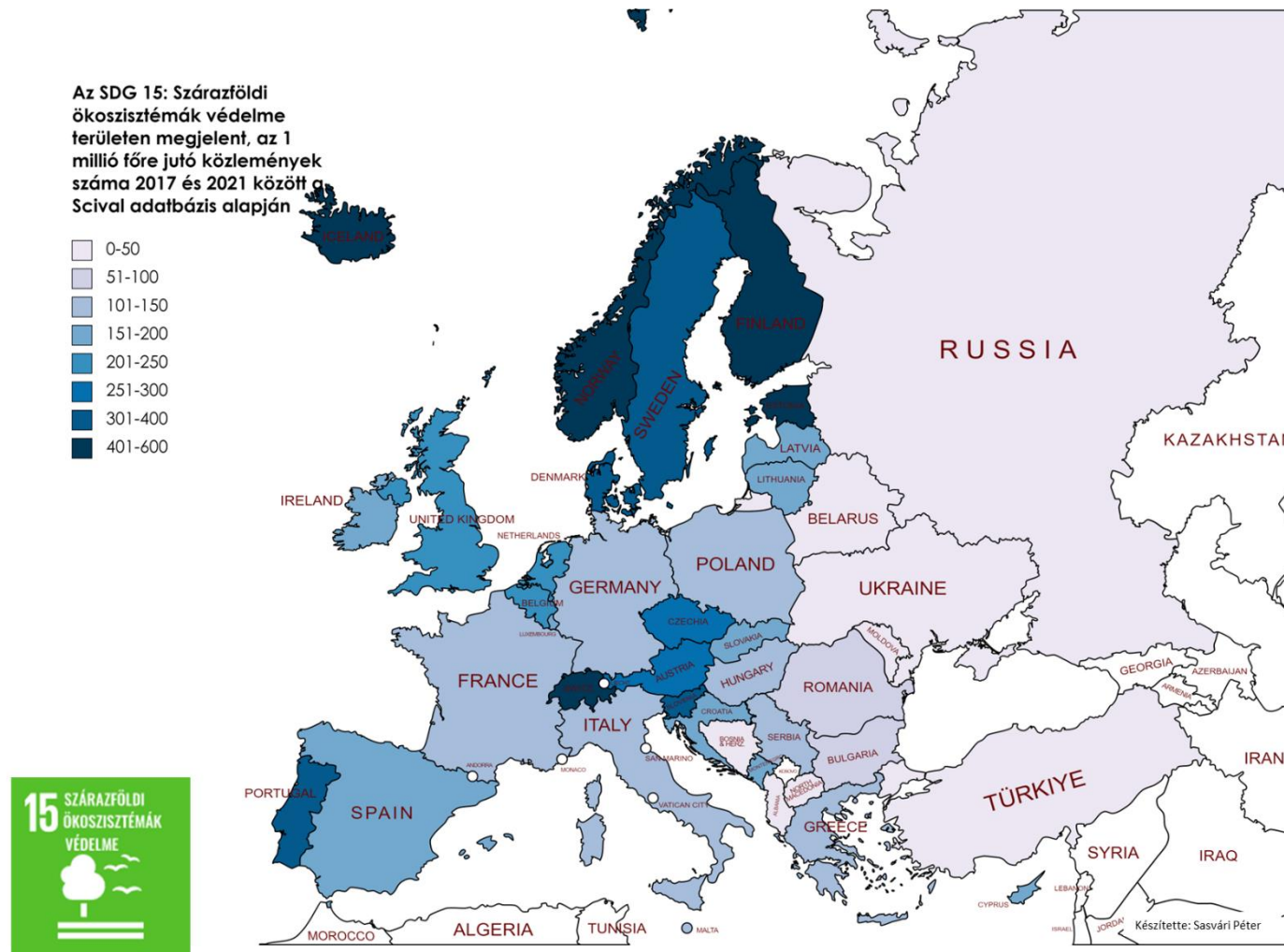
13. ábra: Az **SDG 12: Felelős fogyasztás és termelés** területén megjelent közlemények száma országonként csoportosítva 2017 és 2022 között
 Forrás: Saját szerkesztés a Scival adatai alapján

14. ábra: Az SDG 13: *Fellépés az éghajlatváltozás ellen* területén megjelent közlemények száma országonként csoportosítva 2017 és 2022 között
 Forrás: Saját szerkesztés a Scival adatai alapján

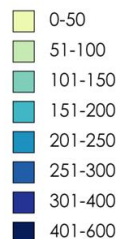

15. ábra: Az **SDG 14: Óceánok és tengerek védelme** területén megjelent közlemények száma országonként csoportosítva 2017 és 2022 között
 Forrás: Saját szerkesztés a Scival adatai alapján

16. ábra: Az **SDG 15: Szárazföldi ökoszisztémák védelme** területén megjelent közlemények száma országonként csoportosítva 2017 és 2022 között
 Forrás: Saját szerkesztés a Scival adatai alapján

Az SDG 16: Béke, igazság és erős intézmények területén megjelent, az 1 millió fölé jutó közlemények száma 2017 és 2021 között a Scival adatbázis alapján

17. ábra: Az SDG 16: Béke, igazság és erős intézmények területén megjelent közlemények száma országonként csoportosítva 2017 és 2022 között
 Forrás: Saját szerkesztés a Scival adatai alapján